

Vård- och omsorgsförvaltningen
Karin Bodlund
Epost: karin.bodlund@vasteras.se

Kopia till
Länsstyrelsen i Västmanlands län

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Tjänsteutlåtande - Redovisning av statsbidrag för verksamheter med personligt ombud 2022

Förslag till beslut

Nämnden för personer med funktionsnedsättning godkänner redovisningen av verksamhet för personligt ombud 2022.

Ärendebeskrivning

Personligt ombud är en länsövergripande verksamhet för personer över 18 år som har en psykisk funktionsnedsättning samt betydande och väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på viktiga livsområden.

Verksamheten utförs av vård- och omsorgsförvaltningen, Västerås stad. Funktionen består av 10 personliga ombud. Förutom medel i form av statsbidrag finansieras verksamheten av de deltagande kommunerna.

Ledningsgruppen för verksamheten består av förvaltningschefer eller motsvarande från samtliga deltagande kommuner, intresseföreningar, Region Västmanland, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, och Länsstyrelsen.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till nämnden för personer med funktionsnedsättning lämnat följande förslag till beslut:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning godkänner redovisningen av verksamhet för personligt ombud 2022.

REDOVISNING

Statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud

Sänds in till:

Länsstyrelsen i Västmanlands län
Enheten för Social Hållbarhet
721 86 Västerås

Statsbidrag avseende år 2022

Kontaktuppgifter till den kommun som beviljats statsbidraget

Kommun Västerås		
Utdelningsadress Vård och omsorgsförvaltningen, Stadshuset	Postnummer 721 87	Postort Västerås
Kontaktperson Susanne Aspling Björkstén 021-39 20 82 susanne.aspling.bjorksten@vasteras.se	Avdelning/Enhet Personligt Ombud Västmanland	
Nämnd Nämnden för personer med funktionsnedsättning <i>NF 2021/00431-8.5.3</i>	Telefon (inkl. riktnummer) 021- 39 00 00	E-postadress nf@vasteras.se

Den eller de kommuner, förutom redovisande kommun, som redovisningen omfattar

Kommun/kommuner
Sala, Köping, Arboga, Kungsör, Hallstahammar, Surahammar, Norberg, Fagersta och
Skinnskatteberg.

1. Personliga ombud

Totalt antal ombudstjänster i kommunen:

Ange antal tjänster med 2 decimaler¹:10,00

	Antal kvinnor	Antal män
Ange antalet personliga ombud	8	2

Utbildning

	Ja	Nej
Ombuden har erbjudits utbildning.	X	
Om ja, ange vilken/vilka utbildningar. Personliga ombud har gått utbildningar såsom lösningsfokuserat arbetssätt, motiverande samtal (MI) samt lågaffektivt bemötande och använder sig av olika verktyg i olika situationer. ADHD samsjuklighet, Suicidprevention, Psykisk hälsa barn och unga, Samsjuklighet, Sexuellt våld, Ekonomi och barnfamiljer, Politiska visioner för målgrupp psykisk ohälsa, Bemötandekoden -konsten att förstå sig på människor och få en bättre (arbets)liv, Excelutbildning, Att bryta sekretess vid våld, Den mörka triaden, psykopati och narcissism, Kraftsamling psykisk hälsa, Inflytande brukarperspektiv, Vi kan alla göra skillnad -ungas utsatthet samt hedersrelaterat våld, Bemötande av besvärliga människor, NPF diagnoser, NPF diagnoser- arbetsmarknad, anpassning och diskriminering, Ungas utsatthet och våld samt Tvång och ångest		
Om nej, ange varför.		

Handledning

¹ Anges med två decimaler. För ett ombud på heltid (40 timmar i veckan) och ett på halvtid (20 timmar i veckan) anges 1,50. För två ombud på heltid och ett på deltid (10 timmar i veckan) anges 2,25

	Ja	Nej
Ombuden har erbjudits handledning.	X	
Om ja, ange vilken slags handledning. Handledning sker, ca 10 ggr per år, med extern handledare, vilket bidrar till stabilitet och utveckling för medarbetarna. Nuvarande handledare är Mårten Mårtensson, Avonova, Köping.		
Om nej, ange varför.		

2. Klienter

Ange antal klienter som fått stöd av personligt ombud. Varje person (klient) som har fått stöd av personligt ombud ska redovisas endast en gång per år.

	Kvinnor	Män
Totalt antal klienter	308	213
därav mellan 18 och 29 år	65	58
därav mellan 30 och 49 år	146	100
därav mellan 50 och 64 år	85	47
därav 65 år och över	12	8

Antal nya klienter	134	91
därav mellan 18 och 29 år	35	24
därav mellan 30 och 49 år	60	43
därav mellan 50 och 64 år	33	22
därav 65 år och över	6	2

Antal avslutade klienter	130	95
därav mellan 18 och 29 år	27	21
därav mellan 30 och 49 år	60	45
därav mellan 50 och 64 år	39	25
därav 65 år och över	4	4

Klienter med hemmavarande	Kvinnor	Män

Antal klienter som, helt eller delvis, har hemmavarande barn under 18 år ² vilka är kända för verksamheten.	71	17
--	----	----

3. Kontakt med verksamheten

Ange orsaken/orsakerna till att nya klienter tar kontakt med verksamheten. Ange antalet orsaker.

Flera orsaker kan anges per person.

Kontaktorsak	Kvinnor	Män
Ekonomi	144	110
Bostad	61	55
Sysselsättning	81	56
Struktur i vardagen	71	31
Bryta isolering	29	23
Relationsfrågor	19	8
Existentiella frågor	11	7
Stöd i kontakten med myndighet	217	132
Stöd i kontakten med sjukvården	117	60
Annan orsak	11	5
Om annan orsak, ange vilken. Stöd i kontakt med arbetsgivare.		

Tendenser till förändring av orsaker till kontakt

Ser ni några tendenser till förändring vad gäller orsaken till att klienter tar kontakt med personligt ombud under 2022? I så fall, på vilket sätt?

Behoven blir mer komplexa år från år. Svårare att få rätt stöd och hjälp från myndigheterna då det ställs högre krav från myndigheternas sida, på den enskilde, vilket får stora konsekvenser för våra klienter. Svårigheter såsom exempelvis; ifyllnad av handlingar, bokning av tider, digitaliseringsutvecklingen, den enskildes svaga ekonomi samt behovet av att få en ordnad ekonomi med mera. Svårigheter i kontakt med sjukvården. Även inom områdena bostad (få/behålla) och sysselsättning (få/behålla).

Tendenser till förändring av vilka grupper som tar kontakt

Ser ni några tendenser till förändring vad gäller vilka grupper inom målgruppen som tar kontakt och söker stöd av personligt ombud under 2022? I så fall, på vilket sätt?

² Inkluderar även barn till maka/make/reg. partner/sambo som är hemmavarande hos klienten.

Åldersgruppen 30-49 år, kvinnor, söker sig mest till vår verksamhet. Diagnoserna ångest, ADHD och bipolaritet dominerar hos de sökande. Åldersgruppen 65 år och över är den grupp vi ser färre kontakter med.

4. Tillgång till personligt ombud

	Ja (Om fler kommuner ingår i verksamheten PO, ange antal kommuner med kö/väntetider)	Nej (Om fler kommuner ingår i verksamheten PO, ange antal kommuner utan kö/väntetider)
Har ni haft kö eller väntetid för personer (uppdragsgivare) som söker kontakt med kommunens verksamhet för personliga ombud under 2022?	4	
Om ja, uppskatta hur lång väntetiden har varit under 2022. (Ange uppgifterna i dagar per kommun) Väntetid från ”normalt” 4 till 6 veckor.		
Om ja, ange orsak/orsaker till att ni har kö eller väntetid för kontakt med PO-verksamheten: Ökat inflöde av klienter periodvis. Nyanställda personliga ombud där introduktionstid och trygghet i yrkesrollen har prioriterats.		

Bedömningsriktlinjer eller prioriteringsordning

	Ja	Nej
Har ni bedömningsriktlinjer eller prioriteringsordning (vid kö till PO) för tillgång till personligt ombud.	X	
Om ja, rangordna prioriteringsordningen i er kommun (tre första) Klienter med barn under 18 år. Överklagan till myndigheter. Vräkningsbeslut. Vi gör en egen bedömning av den enskildes behov.		
Om nej, ange varför.		

5. Organisation, ledning och samverkan

Ange vem som är utförare av verksamheten med personligt ombud i er kommun

	Ja	Nej
Kommun	X	
Förening		X
Stiftelse		X
Aktiebolag		X
Annan utförare		X
Om annan utförare än kommunen, ange organisationens namn		

Ange vilka myndigheter som ingår i ledningsgruppen

	Ja	Nej
Kommun/kommuner	X	
Arbetsförmedlingen	X	
Försäkringskassan	X	
Landstingets primärvård	X	
Landstingets psykiatri	X	

Ange vilka organisationer som ingår i ledningsgruppen

	Ja	Nej	Om ja, ange vilken/vilka:
Patientorganisationer		X	
Brukarorganisationer	X		
Anhörigorganisationer		X	
Annan organisation		X	

Om ledningsgruppen inte har någon representant från kommunen, landstingets primärvård och psykiatri, Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan, ange varför.

Ange hur kommunen har arbetat för att få representanter från nedanstående huvudmän att delta i ledningsgruppen?

6. Tillgång till samhällsservice

	Ja	Nej
Rutiner har upprättats för hur uppmärksammade brister ska hanteras i verksamheten.	X	

Sammanfatta uppmärksammade brister i fråga om den enskildes möjligheter att få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service.

Brister i samverkan: Klienter har många insatser och stöd från aktörer i samhället, ändå brister de grundläggande funktionerna i vardagen som ekonomi, mat för dagen och hushåll som fungerar. Klienter har svårt att föra sin egen talan och faller mellan stolarna när alla stödfunktioner bara gör sin egen del.

Komplexa svårigheter hos klienter och svårigheter i vården: Personligt ombud har sett att kommunikationen brister mellan vårdgivare i länet vilket påverkar tillgången till adekvat vård. Det kan exempelvis vara att klienten bollas mellan psykiatri och vårdcentral. Den bristande kommunikationen kan även leda till att sjukskrivande läkare skriver vaga och felaktiga läkarintyg och underlag. Försäkringskassan i sin tur tar beslut baserade på dessa underlag med avslag som resultat. Processen blir komplicerad för klienten som redan mår dåligt, med familj som påverkas och ekonomin körs i botten. Personligt ombud uppmärksammar även att klienter som har både psykisk och somatisk ohälsa har svårt att få adekvat vård. När psykiatrin är inkopplad hänvisas klienter ofta dit; även somatiska svårigheter tolkas som symptom på den psykiska ohälsan. Klienter upplever ett dåligt bemötande när vården inte kan förstå individens svårigheter. Den psykiska ohälsan syns inte utanpå. Flertalet klienter har svårt att föra sin egen talan, både utifrån sina svårigheter och utifrån brister i bemötande. Vissa vågar ej gå på möten utan stöd. Många upplever en skillnad när ett personligt ombud är med i rummet.

Fakturor och skulder kopplade till Regionen: Personligt ombud har uppmärksammat att många klienter har höga skulder till Regionen och har därför gjort en översyn tillsammans med budget- och skuldrådgivarna i länet. De flesta svarade att skulderna är många och mycket höga. Ett nämndbeslut från hösten 2021 gör att sjukvården debiterar patienter full avgift plus en straffavgift vid avbokningar efter kl. 08.30 samma dag. Syftet var att öka följsamheten hos patienterna, men för våra klienter är det inte viljan som saknas utan förmågan. Många människor med psykisk funktionsnedsättning har svårt att komma ihåg bokade tider, och även själva svårigheten att ta sig till läkarbesöket kan bli oöverstiglig. En komplikation som uppstår är när sjukvården vid uteblivet besök bokar en ny tid för en klient som inte har förmågan att hitta den informationen.

Då startar nästa "snöboll" av påminnelseavgifter och skulder. Många behöver komma till läkare, men avstår från att söka vård av rädsla för straffavgiften.

Boendestöd: Det finns olikheter i länet kring hur boendestöd kan hjälpa till i myndighetskontakter. I vissa kommuner följer boendestöd med klienten till möten samt är med på möten som stöd. I andra kommuner har boendestöd svårare att få till det. Ibland hänvisar biståndshandläggaren klientens sporadiska behov av myndighetskontakter till godmanskap.

Bostadsfrågor: Personligt ombud har uppmärksammat problematiken kring vem som hjälper klienten när denne saknar förmågan att på egen hand söka bostad. Oftast förväntas personen klara av det själv. Klienterna har en psykisk ohälsa som ofta gör att det är svårt att navigera i de digitala verktygen. För flertalet finns en ångestproblematik som gör att det är svårt att ens påbörja processen. Det krävs att man skapar konton, kommer ihåg lösenord, samlar kö-poäng, har BankID. Man måste kunna bevaka lägenheter, göra intresseanmälan och gå på erbjudna visningar etcetera. Finns det dessutom skulder, vilket många av våra klienter har, så säger flertalet hyresvärdar nej. Ibland uppstår problemet när Socialkontor Ekonomi kräver att klienten ska flytta till ett billigare boende. 22 procent av våra klienter har en belastande bostadssituation. De är beroende av att bo hemma hos förälder, syskon eller på soffan hos en vän oavsett om relationen är dysfunktionell eller ej, vilket kan försvåra den redan utsatta situationen. Personligt ombud har även under året haft kontakt med personer som behövt sova utomhus.

Arbetsförmedlingen: Reformeringen av arbetsförmedlingen fortsätter och innebär att myndigheten är fortsatt svårtillgänglig för våra klienter utifrån deras funktionsnedsättningar. Arbetsförmedlingen har delats upp inom avdelningarna och specialiserat sig och arbetsförmedlarna verkar inte ha insyn i varandras arbeten. Detta påverkar våra klienter som har komplexa behov och leder till att de får motstridiga krav. Det är långa telefonköer och det krävs digital kunskap för att kunna hantera ärendet på "Mina sidor". Även med digital kunskap kan det vara svårt att förstå processen för den som inte stämmer in i den mall som systemen är utformade för. Våra klienter behöver ha samordning och en arbetsförmedlare som håller i processen.

Ge exempel på åtgärder som har vidtagits för att komma tillrätta med de brister som har identifierats under året.

Brister i samverkan: Personligt ombud har tagit kontakt med nätverk och påtalat bristerna och hjälpt klienter att få bättre samordning av stöden.

Komplexa svårigheter hos klienter och svårigheter i vården: Många upplever en skillnad när ett personligt ombud är med i rummet. Personligt ombud har en dialog och fortsatta möten med Försäkringskassan och Regionen.

Fakturor och skulder kopplade till Regionen: I ett ärende har Personligt ombud lyckats makulera alla fakturor och reglerat skulden. Personligt ombud arbetar vidare med frågan tillsammans med Regionen.

Boendestöd: Personligt ombud har kontaktat enskilda biståndshandläggare och fått besked om att det kan vara möjligt att boendestöd följer med på möten som ett socialt stöd för klienten. Klienten kan då få hjälp i stöd med myndigheter och eventuell ledsagning om den enskilde har svårt att ta kontakt med en myndighet. Många av våra klienter har ett stort behov av hjälp i myndighetskontakter och Personligt ombud ser därför att det är av stor vikt att detta stöd fungerar på bästa sätt i alla länets kommuner.

Bostadsfrågor: Personligt ombud har undersökt vem som ska hjälpa till i sökprocessen utan att få klarhet. Det ser olika ut i olika kommuner. I en del kommuner finns ibland ett stöd att söka bostad. Det kan då ske via boendestöd, hemtjänst eller socialtjänst. I andra kommuner finns det ingen lösning. Det verkar vara personbundet och blir därför mer godtyckligt än rättssäkert för medborgaren. Även det vräkningsförebyggande arbetet ser olika ut i Västmanland. En del kommuner har vräkningsförebyggande funktioner. Detta är en viktig funktion för vår målgrupp.

Arbetsförmedlingen: Personligt ombud har haft regelbundna träffar med representant från Arbetsförmedlingen under året.

7. Ekonomi

Beviljat statsbidrag 2022

Beviljat statsbidrag, kr	Årsanställningar, ange antal ombudstjänster i kommunen. Anges med två decimaler, t.ex. två halvtider = 1,00
4 058 822	10,00

Förbrukat statsbidrag 2022

Förbrukat statsbidrag, kr	Årsanställningar på heltid/deltid exkl. tjänstledighet Anges med två decimaler, t.ex. två halvtider = 1,00
4 058 822	10,00

Om verksamheten har haft färre årsanställningar på heltid eller deltid än vad som beviljats, ange varför.

8. Pandemin

8. Har pandemin påverkat er verksamhet med personligt ombud under 2022?

Ja	
Nej	X
Vet inte	

Om ja, ange på kortfattat på vilket sätt er verksamhet har påverkats:

9. Övrigt

Synpunkter och övriga reflektioner på verksamheten

I redovisningen saknas köngruppen "Icke binära" vilken är en könsgroup som tillkommit i samhället för de individer som inte ser sig tillhöra varken könskategorin kvinna eller man.

10. Underskrift av behörig företrädare för kommunen

Datum 2022-12-16	
Namnsteckning	Namnförtydligande Susanne Aspling Björkstén
Titel Enhetschef	Tjänsteställe Psykiatriboende Öster och Personligt Ombud Västmanland
Telefon (inkl. riktnummer) 021-39 20 82	E-postadress susanne.aspling.bjorksten@vasteras.se
Detta dokument har beslutats digitalt och saknar därmed underskrift	